

Hornbränning – Heta Arbeten®

BRANDSKYDDSFÖRENINGENS RIKTLINJER

Hornbränning – Heta Arbeten[®]

SBF HA-015:1

Brandskyddsföreningen är en allmännyttig ideell förening som arbetar för ett brandsäkrare Sverige och bär av en idé om ett bra brandskydd för alla. Genom information, utbildning och rådgivning hjälper vi människor att ta eget ansvar för sitt brandskydd. Brandskyddsföreningen står för beprövad och aktuell kunskap. Hos oss och i våra nätverk ryms expertis och kompetens som gör oss till en självklar samarbetspartner till näringsliv, offentlig verksamhet och räddningstjänst. Genom samarbete med andra når vi längre och blir bättre.

© 2018 Brandskyddsföreningens Service AB
Box 472 44
100 74 Stockholm
Telefon: 08-588 474 00
E-post: sbf@brandskyddsforeningen.se
Produktion och form: Förlaget Brandskyddsföreningen
Illustrationer: Hans Sandqvist, Bildinformation
Beställningsnummer: 30680001
ISBN 978-91-7144-511-7

Förord

Formellt gäller de grundläggande reglerna för Heta Arbeten[®] även för den som utför hornbränning. Beroende på typ av anläggning gäller olika försäkringsvillkor. På en privatägd gård är det ofta en lantbruksförsäkring. På kommunala eller statligt ägda gårdar är det vanligtvis någon typ av företagarförsäkring med andra villkor som gäller.

Materialet har flera tänkta användningsområden:

- Fördjupningsmaterial för instruktörer i Heta Arbeten[®]. Vad är hornbränning och vilka risker finns?
- Utbildningsmaterial för veterinärer och husdjurstekniker som går behörighetsutbildningen Heta Arbeten[®].
- Utbildningsmaterial för dem som ska vara tillståndsansvariga på gårdar.
- Informationsmaterial till dem som arrenderar gårdar.
- Informationsmaterial på www.lantbruketsbrandskydd.nu, bilaga till Flik 7 om Heta Arbeten[®] på gård med djur som behöver hornbrännas.

Innehåll

1	Nomenklatur	5
2	Allmänt	5
3	Avhorning – Hornbränning	6
4	Försäkringar	6
5	Gårdstyper	6
6	Tillståndsansvarig.....	6
6.1	Delegering.....	7
7	Arbetsplats	7
7.1	Tillfällig arbetsplats som kräver tillstånd för Heta Arbeten®	7
7.2	Hornbränning i kalvbox.....	7
7.3	Fast arbetsplats som inte kräver tillstånd för Heta Arbeten®	8
8	Fordon	8
9	Säkerhetsreglerna för Heta Arbeten®	9
	Bilaga 1 – Hornbränning av kalvar med brännjärn.....	11

1 Nomenklatur

Arrendator	Arrendatorn arrenderar gården eller del av gården och har det fulla ansvaret för den arrenderade delen, vilket regleras i arrendeavtalet.
Brandvakt	Person som bevakar att brand inte inträffar under utförande av Heta Arbeten.
heta arbeten	Arbeten med verktyg och utrustning som alstrar värme eller gnistor.
Heta Arbeten	Brandfarliga heta arbeten som utförs på en tillfällig arbetsplats. För att få arbeta med detta krävs certifikat för Heta Arbeten [®] och Brandskyddsföreningens säkerhetsregler för Heta Arbeten [®] ska tillämpas.
Heta Arbeten [®]	Brandskyddsföreningens skadepreventionskoncept för Heta Arbeten. Inkluderar säkerhetsregler och behörighetsutbildning där godkänt resultat ger certifikat för Heta Arbeten [®] .
Hornbränning	Kalvens hornanlag bränns efter det att kalven har fått lokalbedövning. Hornbränningen sker med el- eller gasdrivet brännjärn.
Husdjurstekniker	Husdjursteknikern är anställd av en husdjursförening. Husdjursteknikerna får inte hornbränna kalvar som är äldre än åtta veckor, dessa kalvar ska alltid hornbrännas av veterinär.
Säkerhetsregler för Heta Arbeten [®]	Regler utarbetade av Brandskyddsföreningen i samråd med försäkringsbolagen som beskriver under vilka förutsättningar Heta Arbeten får utföras.
Tillståndsansvarig	Person utsedd av beställaren att ge tillstånd för Heta Arbeten [®] . För lantbruk och gårdar är det oftast ägare eller arrendator eller person som delegerats rätten att vara tillståndsansvarig för Heta Arbeten [®] .
Veterinär	Veterinären utför medicinsk behandling samt ger råd till lantbrukare om förebyggande djurhälsovård, skötsel och utfodring av djur samt hygien. Distriktsveterinärerna är en del av Jordbruksverket. Djurhälsoveterinärer är anställda vid husdjursföreningar.
Ägare	Ägare eller arrendator kan förutom privatperson eller företagare även vara en kommun eller en ekonomisk förening.

2 Allmänt

Försäkringsbolagen ställer som krav i sina villkor att entreprenör som utför brandfarliga heta arbeten ska ha utbildning och giltigt certifikat för Heta Arbeten[®]. Veterinär eller husdjurstekniker som utför brandfarliga heta arbeten såsom hornbränning med el- eller gasdrivet brännjärn, ska ha certifikat för Heta Arbeten[®].

Detta dokument belyser dels kraven för Heta Arbeten[®] www.hetaarbeten.se och dels rekommendationerna från Lantbrukets brandskyddskommitté, LBK, www.lantbruketsbrandskydd.nu.

Det finns omkring 1,5 miljoner nötkreatur, det vill säga kor, kalvar och tjurar. Årligen föds det omkring 450 000 kalvar, vilka behöver hornbrännas innan de uppnår två månaders ålder. Antalet gårdar med kor och nötkreatur uppskattas till 15 000. Varje lantbrukare anlitar sin egen veterinär eller husdjurstekniker.

För att förenkla för den tillståndsansvariga som ska lämna tillstånd vid varje hornbränning har avsnittet 7.2 *Hornbränning i kalvbox* tagits fram.

3 Hornbränning

Vid hornbränning ges kalven först lokalbedövning, därefter bränns kalvens hornanlag bort med hjälp av ett el- eller gasdrivet brännjärn. Vissa kalvar får smärtstillande efter hornbränningen. Det förekommer även att kalvarna sövs och lokalbedövas vid hornbränning som då utförs av veterinär.

Hornbränning av kalvar som är äldre än åtta veckor eller ska sövas får endast utföras av veterinär. Vid hornbränningen ska djurskötare finnas på plats.

4 Försäkringar

Beroende på vilken typ av försäkring anläggningen har varierar kraven för Heta Arbeten.

När kommunen är ägare försäkras anläggningen genom en kommunförsäkring. Statliga anläggningar är ”försäkrade” genom Kammarkollegiet. I försäkringsvillkoren ställs krav på certifikat för Heta Arbeten® för att få vara tillståndsansvarig och för att vara brandvakt eller utföra Heta Arbeten.

Privata gårdar och anläggningar är normalt försäkrade genom en lantbruksförsäkring. Vid denna typ av försäkring behöver gårdens ägare inte ha certifikat för Heta Arbeten® för att få lämna tillstånd för Heta Arbeten. Ägarens familj och anställda får även vara brandvakt utan att ha certifikat för Heta Arbeten®.

Om en brand uppstår på grund av att säkerhetsreglerna för Heta Arbeten® inte har följts kan ersättningsbeloppet minska med 30 procent, dock maximalt 10 prisbasbelopp, vilket 2018 motsvarar närmare 500 000 kronor.

5 Gårdstyper

Hornbränning sker i varierande typer av byggnader och i olika ägarförhållanden. Från vanlig gård som ägs av privatperson till anläggningar som ägs av kommunen eller av staten. Även själva platsen för hornbränningen varierar från permanenta kalvboxar till tillfälliga provisoriska lösningar. Standarden på gårdar och anläggningar varierar kraftigt från gårdar med bristfälligt underhåll till nybyggda anläggningar.

6 Tillståndsansvarig

Innan tillstånd för Heta Arbeten kan skrivas ska den tillståndsansvariga avgöra om det handlar om brandfarligt arbete och om arbetsplatsen är tillfällig. Som en hjälp att bedöma brandrisken har den tillståndsansvariga 3M-metoden. Detta innebär att man systematiskt tittar på Metoden, Materialet och Miljön. Riskbedömningen avgör om ett arbete är brandfarligt och utförs på en tillfällig arbetsplats och därmed är tillståndspliktigt. Slipning som medför gnistor samt hornbränning är Heta Arbeten om de inte utförs på fast arbetsplats.

Om ett arbete bedöms eventuellt kunna leda till brand krävs tillstånd från den tillståndsansvariga för att få utföra arbetet. Ytterst är det ägaren som är tillståndsansvarig. Om anläggningen arrenderas ut övertas ansvaret av arrendatorn. Den som utfärdar tillstånd för Heta Arbeten fler än en gång per år ska ha certifikat för Heta Arbeten®.

På egen gård får lantbrukaren vara tillståndsansvarig för Heta Arbeten, utan att ha certifikat för Heta Arbeten. På egen gård får ägaren och familjemedlem äldre än 15 år samt de anställda även vara brandvakt åt en entreprenör utan att ha certifikat. Som egen gård räknas även arrenderad gård.

6.1 Delegering

Uppgiften som tillståndsansvarig kan delegeras från ägaren till arrendator eller annan verksamhetsansvarig. Detta ska ske skriftligt till namngiven person och med uppgift om det är tillåtet att delegera vidare eller inte. Exempel på blanketter för delegering av tillståndsansvarig finns på www.hetaarbeten.se.

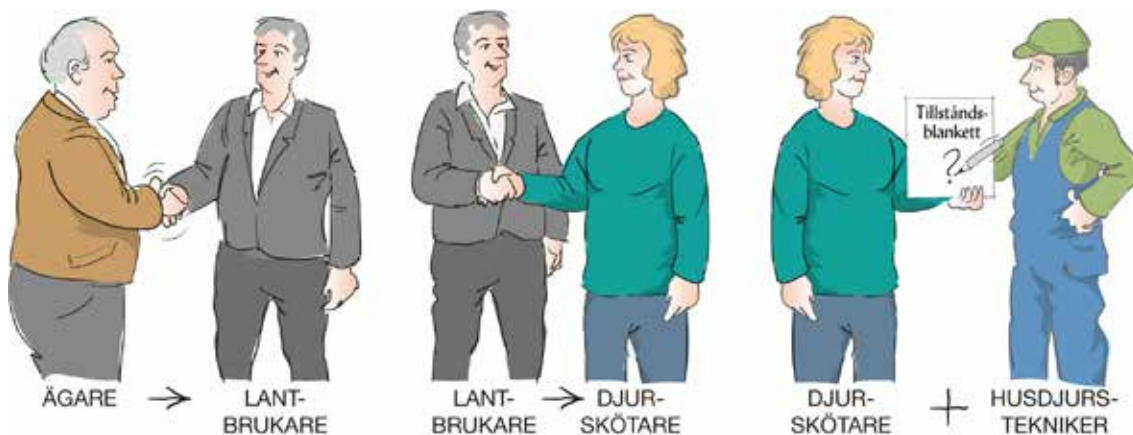

Bild 6.1 Delegering av uppgiften att vara tillståndsansvarig

7 Arbetsplats

Oavsett om arbetet utförs vid en fast eller tillfällig arbetsplats ska arbetet utföras säkert och nödvändiga åtgärder vidtas så att brand inte uppkommer.

7.1 Tillfällig arbetsplats som kräver tillstånd för Heta Arbeten®

Om det inte finns en fast arbetsplats enligt avsnitt 7.3 krävs tillstånd för att få utföra Heta Arbeten. På en arbetsplats av tillfällig karaktär ska säkerhetsreglerna tillämpas så att arbetet utförs säkert.

Den tillståndsansvariga har möjlighet att undantagsvis medge att arbetet får utföras utan brandvakt under förutsättning att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet som med brandvakt. Efterbevakning under minst en timme efter slutfört arbete ska alltid ske.

7.2 Hornbränning i kalvbox

För att minska påfrestningen för kalven bör hornbränning ske i kalvens normala utrymme varför det eftersträvas att utföra hornbränningen i kalvens box.

Under följande förutsättningar får hornbränning ske i kalvbox med brännbar ströbädd eller halm:

1. Ägaren eller annan tillståndsansvarig ska lämna tillstånd för att utföra hornbränning i kalvboxen. En blankett enligt Bilaga 1 får användas.
2. Den som utför hornbränningen ska ha certifikat för Heta Arbeten®.
3. Vid hornbränningen ska djurskötare finnas på plats.
4. Den som utför hornbränning ska se till att kraven för särskilt anordnad fast arbetsplats och relevanta punkter i säkerhetsreglerna för Heta Arbeten® uppfylls.
5. Vid platsen för hornbränningen ska det finnas en vattenslang med godtagbart vattentryck vid munstycket. Alternativt två brandsläckare med lägsta effektivitetsklass 43A 233B (6 kg pulver).

6. Ett område på minst 0,5 meter kring kalvboxen ska vara rensat från brännbart material.
7. När brännjärnet inte används ska det placeras i en obrännbar ställning på ett bord eller motsvarande stabil avställningsplats. Efter avslutat arbete ska brännjärnet vara placerat i ställningen tills det har svalnat.
8. Rengöring av brännjärnet ska ske mot en obrännbar yta och på ett sådant sätt att inga heta partiklar kan antända brännbart material.

Bild 7.2 Hornbränning i kalvbox

7.3 Fast arbetsplats som inte kräver tillstånd för Heta Arbeten®

Ägaren/arendatorn kan anordna en permanent arbetsplats för brandfarliga heta arbeten. Arbetsmiljölagsstiftning och annan allmän lagstiftning ska tillämpas så att arbetet utförs säkert. Säkerhetsnivån ska vara jämförbar med den som tillämpas på tillfällig arbetsplats men arbetet får ske utan krav på tillstånd.

Enligt Lantbrukets brandskyddskommittés rekommendation 7 ska fast arbetsplats för heta arbeten vara utförd enligt följande:

- Arbetsplatsen har obrännbart golv och väggar och tak som motstår brand i 60 minuter och har tändsdyddande beklädnad K₂10/B-s1, d0.
- Arbetsplatsen är städad och lättantändligt material, till exempel hö eller halm, finns inte vid arbetsplatsen.
- 1 st brandsläckare med lägsta effektivitetsklass 43A 233B finns vid arbetsplatsen.

8 Fordon

Om heta arbeten utförs vid bilen krävs tillstånd för Heta Arbeten om bilen parkeras närmare än 15 meter från byggnad. Bilen ska ställas på en avgrusad yta utan något brännbart material som strö, brännbara upplag eller växtlighet inom en radie på 5 meter från arbetsplatsen i eller vid bilen. Arbeten som orsakar gnistor ska utföras så att gnistor riktas bort från ladugården.

El till bilen ska tas från eluttag föregånget av jordfelsbrytare eller försett med jordfelsbrytare.

9 Säkerhetsreglerna för Heta Arbeten®

Säkerhetsregler för Heta Arbeten® beskrivs i SBF HA-001.

I nedanstående redovisning är inte säkerhetsregler för takläggning medtagna.

Säkerhetsregel 0 – Tillstånd

Den som avser att bedriva eller låta bedriva Heta Arbeten på tillfällig arbetsplats (till exempel ägare eller brukare av fastighet eller total-/generalentreprenör) ska skriftligen utse en tillståndsansvarig, som ska bedöma om arbetena medför fara för brand.

Om fara för brand bedöms föreligga, får Heta Arbeten utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvariga

- utfärdar tillstånd för arbetena på Brandskyddsföreningens blankett Tillstånd/kontrollista för Heta Arbeten eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifylld
- under arbetenas utförande förvissas sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvariga får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom eller henne skriftligen medgivit detta.

Den tillståndsansvariga får inte utföra de Heta Arbetena.

Säkerhetsregel 1 – Behörighet

Den som ska utföra brandfarliga Heta Arbeten ska ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som ska vara brandvakt. Behörighetsutbildning ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och Brandskyddsföreningens utbildningskommitté för Heta Arbeten.

Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig ska ha motsvarande utbildning.

Säkerhetsregel 2 – Brandvakt

Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen – även under arbetsrast – under den tid som de Heta Arbetena utförs och under den efterbevakningstid – minst en timme – eller annan tid som den tillståndsansvariga angett i tillståndet.

Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för brand upphört.

Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvariga bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

Säkerhetsregel 3 – Brandfarlig vara

För arbete i utrymmen som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara ska tillstånd inhämtas från den som är utsedd att vara föreståndare för hanteringen.

Säkerhetsregel 4 – Städning och vattning

Arbetsplatsen ska vara

- städad
- vid behov vattnad.

Säkerhetsregel 5 – Brännbart material

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska

- flyttas bort
- skyddas genom övertäckning
- avskärmas.

Säkerhetsregel 6 – Dolda brännbara byggnadsdelar

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar ska undersökas med hänsyn till brandfaran, samt vid konstaterad brandfara

- skyddas
- göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

Säkerhetsregel 7 – Otätheter

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara

- tätade
- kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

Säkerhetsregel 8 – Släckutrustning

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats. Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233BC (minst 2 x 6 kg pulver).

Säkerhetsregel 9 – Svetsutrustning

Svetsutrustning ska vara felfri. Acetylenflaska ska vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare ska vara försedd med backventil för bränngas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

Säkerhetsregel 10 – Larmning

Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon ska finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll.

Den som uppdras att larma ska känna till arbetsplatsens adress.

(Om det inte finns någon gatuadress ska koordinater enligt Sweref 99TM tas fram för gården. Detta kan göras på www.hitta.se)

Säkerhetsregel 11 – Torkning och uppvärmning

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning av gas, ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

Bilaga 1 – Hornbränning av kalvar med brännjärn

Adress:

Besöksjournal för Heta Arbeten

	Datum	SE-nummer	Gård	Utförare	Tillståndsgivare
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					

Försäkringsbranschens arbetsgrupp för Heta Arbeten har vid sitt möte den 29 april 2010 beslutat om följande brandskyddsregler.

Hornbränning av kalvar med brännjärn

Brandskyddsregler

0. Tillståndsansvarig är utsedd och behörig.
1. Avhorning av kalvar med brännjärn är ett brandfarligt hett arbete.
2. Den som utför hornbränningen ska ha certifikat för brandfarliga heta arbeten.
3. Vid platsen för hornbränningen ska det finnas en vattenslang med godtagbart vattentryck vid munstycket. Alternativt två brandsläckare i lägsta effektivitetsklass 34A 233B (6 kg pulver).
4. Med undantag för nedanstående anvisningar ska säkerhetsreglerna för Heta Arbeten[®] följas.
 - a. På den egna gården får lantbrukaren eller dennes personal vara brandvakt utan att ha certifikat för brandfarliga heta arbeten. Som egen gård räknas även arrenderad gård.
 - b. Hornbränningen får göras i kalvbox med brännbar ströbädd, området kring kalvboxen ska dock vara rensat från brännbart material.
 - c. Brännjärnet ska när det inte används vara placerat i en obrännbar ställning på ett bord eller motsvarande stabil avställningsplats. Efter avslutat arbete ska brännjärnet vara placerat i ställningen tills det har svalnat.
 - d. Rengöring av brännjärnet ska ske mot en obrännbar yta och på ett sådant sätt att inga heta partiklar kan antända brännbart material.

Se checklista på nästa sida.

Tillstånd/Kontrollista för Heta Arbeten®													
Säkerhetsregel	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
0 Jag som ska lämna tillstånd är behörig.													
1 Jag som ska utföra arbetet är behörig.													
2 Bevakning under arbetet och efterkontroll är ordnad genom behörig brandvakt. Efterbevakningstid: ☐ 1 timme													
3 För arbeten i utrymmen som innehåller/innehållit brandfarlig vara har tillstånd inhämtats av den som är utsedd att vara föreståndare för hanteringen.													
4 Arbetsplatsen är städad och vid behov vattnad.													
5 Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen är bortflyttat, skyddat genom övertäckning eller avskärmat.													
6 Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar finns. Dessa är skyddade och åtkomliga för omedelbar släckinsats. ☐ Värmeledande konstruktioner finns inte.													
7 Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen är tätade eller kontrollerade och skyddade. ☐ Finns inte.													
8 Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ☐ Vattenslang för omedelbar släckinsats. ☐ Handbrandsläckare 2 x 6 kg 34A 233B													
9 Svetsutrustning är felfri. ☐ Svetsutrustning används inte.													
10 Räddningstjänsten/brandkåren kan larmas omedelbart.													
Signatur Tillståndsansvarig													
Signatur Utförare													

Brandskyddsföreningen är en allmännyttig ideell förening som arbetar för ett brandsäkrare Sverige och bär av en idé om ett bra brandskydd för alla. Genom information, utbildning och rådgivning hjälper vi människor att ta eget ansvar för sitt brandskydd. Brandskyddsföreningen står för beprövad och aktuell kunskap. Hos oss och i våra nätverk ryms expertis och kompetens som gör oss till en självklar samarbetspartner till näringsliv, offentlig verksamhet och räddningstjänst. Genom samarbete med andra når vi längre och blir bättre.

© Brandskyddsföreningens Service AB
Box 472 44
100 74 Stockholm
www.brandskyddsforeningen.se
E-post: sbf@brandskyddsforeningen.se
Telefon: 08-588 474 00
Beställningsnummer: 30680001